

תמ"א/1/26 - שינוי לפרק השטחים המוגנים

מסדרונות אקולוגיים

הצגה בפני ישובי המרחב הכפרי, קיבוצים ומושבים

29.7.2026

צוות התכנון

- ❑ ליאת פלד – סמנכ"לית לתכנון מרחבי
- ❑ מגי ברטן – מנהלת אגף שטחים פתוחים
- ❑ ד"ר איריס ברנשטיין – אקולוגית ואדריכלית נוף
- ❑ ורד זיסו-כהן – מתכננת ואקולוגית
- ❑ ענת פז-בנימיני – מתכננת סביבתית
- ❑ אליאור ליאב – מתכננת סביבתית
- ❑ דוד צרפתי – מומחה GIS

לכבוד

קיבוצי התנועה הקיבוצית, תנועת הקיבוץ הדתי
מושבי תנועת המושבים
ישובי המרחב הכפרי

שלום רב,

הנדון: תיקון 26 לתמ"א 1 – מסדרונות אקולוגיים:

הזמנה למפגש זום עם נציגות מינהל התכנון ביום רביעי 29.7.26 בשעה 16:00

בחודשים האחרונים מקודם במנהל התכנון תיקון 26 לתמ"א 1. התיקון משנה את הוראות התמ"א בפרק השטחים מוגנים, ומטרתו לסמן ולשמר את השטחים המסומנים בו כ"מסדרונות אקולוגיים" ו"צווארי בקבוק" (מיקומים בהם המסדרונות האקולוגיים צרים במיוחד).

התיקון, **שבמהותו נכון וחשוב למגזר הכפרי** נועד לשמור על רצף השטחים הפתוחים ולאפשר מעבר בעלי חיים, אך יחד עם זאת, **התיקון מבקש לקבוע מגבלות משמעותיות על הבינוי והפיתוח בשטחים אלו.**

מבחינה חוקית, הוראות התמ"א אינן חייבות בהליך של התנגדויות, אך מינהל התכנון קיבל את בקשתו שישנו צורך לשתף את הישובים השונים בתהליך ולאפשר להם זמן לבחון את השפעת התיקון עליהם.

נוכח מורכבות הליך התכנון, החליטה המועצה הארצית על פרסום מדורג של התיקון, לפי מחוזות. בשלב זה פורסמו הוראות התיקון והתשריטים של מחוז דרום בלבד ואף הוגשו לגביהן התייחסויות של הועדה המחוזית. ההליך במחוז דרום קרוב לסיום, התוכניות של מחוזות מרכז, ירושלים וחיפה צפויות להתפרסם בקרוב.

מינהל התכנון עשה עבודה מקיפה ויסודית לבחינת הצרכים של היישובים על מנת לשמור על המסדרונות ויחד עם זאת לאפשר ליישובים את הפיתוח הנדרש, עדיין נדרשת בחינה פרטנית של כל יישוב ויישוב אשר בקיא בצרכי התכנון הפרטניים שלו, האם לתיקון יש השפעות בשטחיו. לשם כך, אנו קוראים לכם להצטרף למפגש זום בהשתתפות נציגות מינהל התכנון אשר יסקור את הוראות התיקון החדש, ולאחר מכן לבחון את האם לתיקון יש השפעה על היישוב שלכם, בין היתר מבחינת הגבלות על פיתוח היישוב, הפעילות החקלאית, מיוזמים כלכליים והגבלות בינוי לצרכים אחרים כמו ביטחון.

אנו מונים אליכם להשתתף במפגש ולשמור וללמוד ממובילות התיקון.

קישור למפגש:

<https://us02web.zoom.us/j/85355704973?pwd=PRilzOSayT6fjoF8VhigqiaSpTsKqm.1>

נשמח לראותכם ביום רביעי, 29.7.26 בשעה 16:00.

לכל שאלה ניתן למנות:

עו"ד די"ר מיכל בוסל, יועמ"ש ומנהלת אגף קרקעות ואג"ש, תנועת המושבים michalb@tmoshavim.org.il

בני רגיל, מנהל תחום אנרגיה, התנועה הקיבוצית benny.r@tkz.co.il

נטע מור, רכז קרקעות ותכנון, התנועה הקיבוצית neta.mor@tkz.co.il

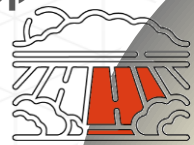
**מינהל
התכנון**

משמעות המסדרונות האקולוגיים כתומכי השטחים החקלאיים והמרחב הכפרי

איומים

תהליכי עיור ופיתוח -
צמצום מרחב כפרי
ו"בליעה" של ישובים
קטנים

אובדן קרקע חקלאית
ופגיעה בתפקוד החקלאי

שינויי אקלים:
משבר מים, מזון,
אירועי קיצון

ישובים כפריים

צביון כפרי-קהילתי

ערכים ואיכויות

ישובים קטנים הנטועים
במרחב כפרי/חקלאי

מרחב הפנאי והנופש
של העיר

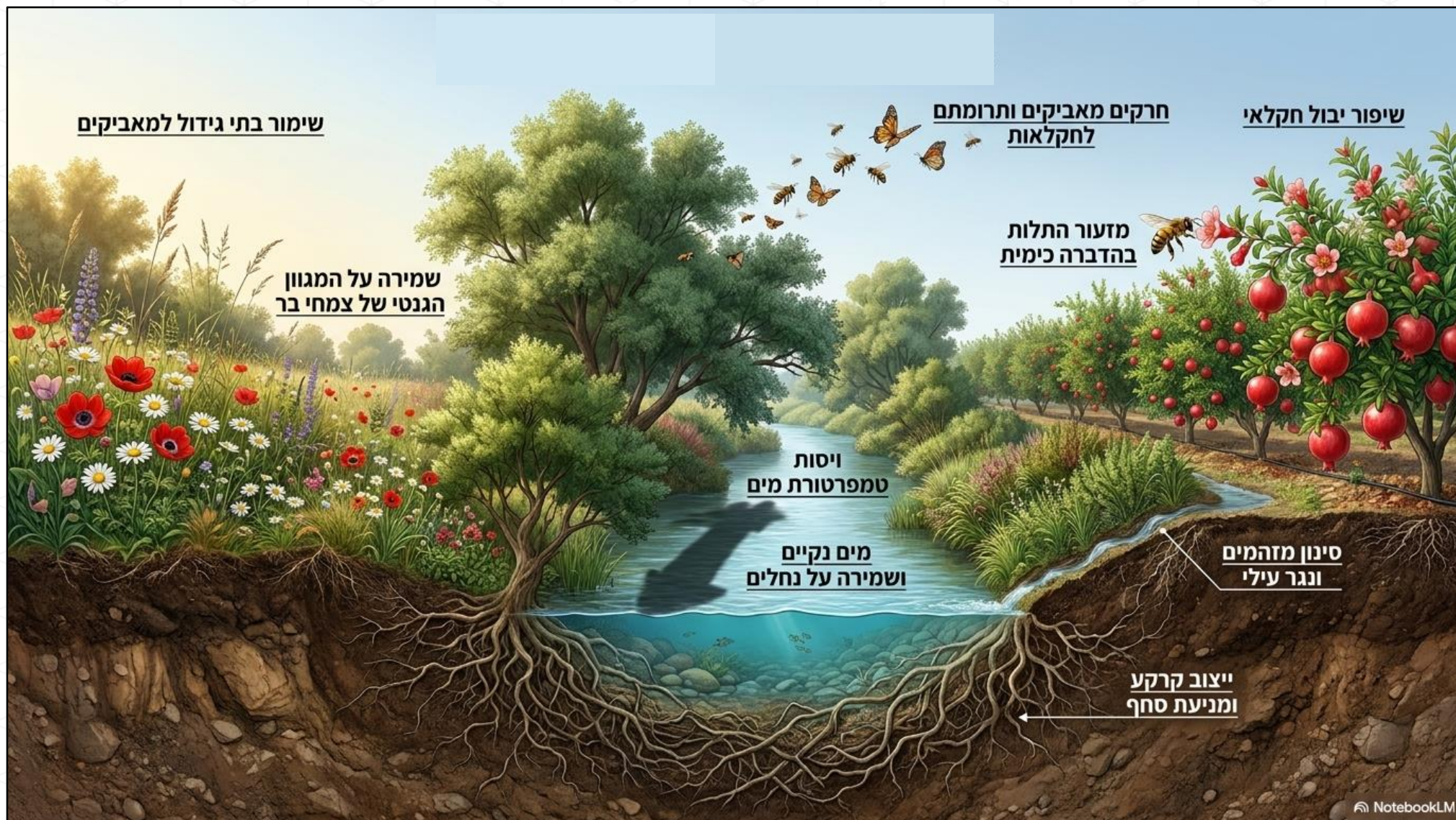
ממשק עם חקלאות
משאבי טבע
שטחים פתוחים

מגוון צורות
התיישבות

המסדרונות האקולוגיים מסייעים בהבטחת הערכים והאיכויות המפורטים לעיל.

תועלות המסדרונות האקולוגיים לחקלאות

תועלות המסדרונות האקולוגיים ליישובים הכפריים

זהות

טיירות

ציביון

טיילות

מורשת

עמדת מרכז השלטון האזורי ביחס לתמ"א 26

י' שבט, תשפ"ו
28 ינואר, 2026

עמדת מרכז השלטון האזורי לתכנית מתאר ארצית למסדרונות אקולוגיים – שינוי 26 לתמ"א 1:

ועדת התכנון של מרכז השלטון האזורי דנה בשינוי 26 לתמ"א 1, חטיבת השטחים הפתוחים - מסדרונות אקולוגיים, בתאריכים – ספטמבר 2024, מאי 2025, וינואר 2026 והחליטה כי מרכז השלטון האזורי תומך בתכנית ובהתוויות מסדרון אקולוגי ארצי ראשי במסגרת תמ"א 1. המועצות האזוריות החורטות על דגלן את השמירה על השטחים החקלאיים והפתוחים במדינת ישראל- סוברות כי מסדרון אקולוגי הוא 'דו שימוש קלאסי' בשטחים חקלאיים ומקנה להם שכבת הגנה נוספת.

המרכז תמך ברעיון עוד במסגרת גיבוש פרק השטחים הפתוחים בתכנית האסטרטגית של מנהל התכנון וסבר שבהעדר תכנית מתאר ארצית לחקלאות – תמ"מים למסדרונות בהן סומנו שטחים כמסדרון אקולוגי חקלאי – משיאים בשורה כפולה - שמירה על חקלאות ועל מגוון המינים והאקולוגיה.

כעת מוצגת מתודה של מסדרון אקולוגי צר (עד 1000 מטר רוחבו), פרויקט חשוב ואולי המוצא האחרון לשמירה על איכות החיים ועל ערכי הטבע ומגוון המינים, לאור לחצי הפיתוח העצומים במדינת ישראל הקטנה.

הוראות התמ"א הנוגעות ליעוד והשימוש החקלאי מאפשרות המשך עיבוד חקלאי ומניעת פגיעה בזכויות המוקנות בתכניות קודמות, כמצויין בטיטות ההוראות – "במסדרון אקולוגי ראשי מוסד תכנון לאשר תכנית לשימושים הבאים: עיבוד חקלאי, כיסוי רשת וגידור חקלאי, וכן יתאפשרו שימושים אלו בהתאם לתכנית החלה במקום ולפי כל דין. בנוסף, ראשי מוסד תכנון לאשר תכנית הכוללת חממות ומנהרות בתנאים..". זאת ועוד כי לתכנית הוראות גמישויות רבות ובין השאר הן מאפשרות הקמת דרכים, מסילות ומתקני תשתית, מתקנים לנופש ופנאי, שיקום מבנים היסטוריים להשמשם כאתרי תיור ולציבור המבקרים, תחנת מעבר לפסולת חקלאית, מתקנים אגרוולטאים ומבנים תפעוליים וכיוב'.

עמדת מספר מועצות אזוריות ביחס לתמ"א 1/26

הנדון: התייחסות מ.א. גן רווה לתמ"א 1/26 – מסדרונות אקולוגיים

1. המועצה האזורית גן רווה מברכת על קידום המסדרון האקולוגי ומכירה בחשיבותו האסטרטגית לשימור הצביון הכפרי של המועצה ושל המגוון הביולוגי בתחומה ובאזור כולו. אנו רואים במהלך זה כלי חיוני להגנה על השטחים הפתוחים בארץ בכלל, ובמועצה בפרט.

REGIONAL COUNCIL GAN RAVE
Ayanot, D.N Emek Sorek Zip 7049000
Tel. 08-9408230 Fax. 08-9408241
www.ganrave.org.il

מועצה אזורית גן רווה
עיינות ד"ר עמק שורק 7049000
טל: 08-9408230 ספק: 08-9408241
www.ganrave.org.il

יום ראשון, 22/02/2026
40771 – 2026

תמ"א 26.1 מסדרונות אקולוגיים במחוז מרכז

הערות הוועדה מועצה אזורית גזר

מועצה אזורית גזר מברכת על המאמץ לשמירה על שטחים פתוחים, ערכי טבע ונוף, ועל החשיבות הרבה של יצירת רצף אקולוגי ברמה הארצית והאזורית.

מועצה
אזורית גזר
המרחב הכפרי במרכז

30.10.2025

הנדון: התייחסות המועצה האזורית עמק חפר לשינוי מס' 26 לתמ"א 1, מסדרונות

אקולוגיים במחוז מרכז

1. רקע

שינוי מס' 26 לתמ"א 1 עוסק בהוספת שכבה תכנונית של **מסדרונות אקולוגיים** למחוז מרכז, תוך מטרה לשמר רציפות אקולוגית ולצמצם פגיעה בערכי טבע בשטחים פתוחים. תחום המועצה האזורית עמק חפר מצוי בלב אזור רגיש מבחינה סביבתית, הכולל נחל ראשי (נחל אלכסנדר), שטחים חקלאיים נרחבים, אזורים מוגנים ושטחי יישובים כפריים.

אנו סבורים כי יש להבטיח את שמירת השטחים הפתוחים והמגוון הביולוגי, ולפעול להגנה עליהם מפני תוכניות פיתוח ותשתיות העלולות לפגוע ברציפות האקולוגית. חשוב להגן על מעברים אקולוגיים פוטנציאליים ולמנוע את קטיעתם, כדי לשמר את תפקודן של המערכות הטבעיות ואת הקשר הרציף בין הנוף העירוני לסביבתו הטבעית.

מועצה אזורית
עמק חפר
אי ירוק במרכז

אגף הנדסה והוועדה המקומית לתכנון ובניה

6.11.2025
ה' בחשוון ה'תשפ"ו

הוחלט:

בפני המועצה הארצית הוצגו הצורך והחשיבות בקידום שינוי לתמ"א 1 אשר מטרתו הבטחת רצף שטחים פתוחים ברמה הארצית לטובת המשך תפקודם האקולוגי. רצף זה יאפשר הגירה ומעבר של בעלי חיים וצומח, כתנאי לקיומן של מערכות אקולוגיות מתפקדות ומגוונות לאורך זמן, בעידן של גידול אוכלוסייה, פיתוח מואץ ושינויי אקלים. עוד הוצגו העקרונות על פיהם ייבחנו תוספות לשטחים המוגנים, המהווים את הליבות במסדרונות האקולוגיים, וכן העקרונות להתוויית המסדרונות שיחברו בין השטחים המוגנים לכדי יצירת רצף שטחים פתוחים, לרבות מסדרונות רוחב על בסיס הנחלים. צוין כי קידום השינוי לתמ"א 1 ייתר את הצורך בקידום תכניות מתאר מחוזיות למסדרונות אקולוגיים לכל אחד מהמחוזות בנפרד.

המועצה השתכנעה בחשיבות התכנית אשר תקבע מדיניות ארצית אחידה בנושא ותיצור ודאות תכנונית ומיתון קונפליקטים בשלב התכנון אל מול הפיתוח והתשתיות. עוד סבורה המועצה כי התכנית מהווה כלי משמעותי לפיתוח בר-קיימא אשר יתמוך במגוון המינים וריבוי המערכות האקולוגיות הקיימים בישראל לאור מיקומה הייחודי במפגש יבשות.

לאור האמור, מחליטה המועצה הארצית כדלקמן:

- להורות על עריכת תמ"א 1/26- שינוי לפרק השטחים המוגנים, וזאת מתוקף סמכותה לפי סעיף 51 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965.
- התכנית תכלול התייחסות לנושאים הבאים:
 - מיפוי שטחי המסדרונות וצווארי הבקבוק ותוספות ודיוקים לשטחים המוגנים, בהתאם לקריטריונים כגון רציפות, ערכיות ותפקוד השטח ותוך התייחסות לתכניות פיתוח ותשתיות מאושרות ומקודמות.
 - בחינת הממשק של השטחים החקלאיים בתחום המסדרונות לטובת הבטחת המשך הפעילות החקלאית השוטפת.
 - קביעת הוראות לשטחי המסדרונות האקולוגיים לצורך הבטחת תפקודם ורציפותם.
- את עריכת התכנית תלווה ועדת עורכים הכוללת את החברים הבאים: מינהל התכנון (יו"ר), המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, רשות הטבע והגנים הלאומיים, רשות מקרקעי ישראל, משרד הבינוי והשיכון, ארגון הגג של ארגוני הסביבה, קק"ל, מרכז השלטון האזורי ומרכז השלטון המקומי. נציגים מטעם משרד האנרגיה ומשרד הביטחון יוזמנו באופן קבוע לשיבות ועדת העורכים כמשקיפים לוועדה. גופים רלוונטיים נוספים יוזמנו בהתאם לצורך.
- הולנית"ע תשמש כוועדת היגוי לתכנית.

**הוראת
המועצה
הארצית
2.5.2023**

מטרת שינוי 26 לתמ"א 1 בהתאם להחלטת המועצה הארצית

10. תמ"א/1/26- שינוי לפרק השטחים המוגנים – מסדרונות אקולוגיים
מטרת הדין: דיון במתן הוראה לעריכת תמ"א.

החלט:

בפני המועצה הארצית הוצגו הצורך והחשיבות בקידום שינוי לתמ"א 1 אשר מטרתו הבטחת רצף שטחים פתוחים ברמה הארצית לטובת המשך תפקודם האקולוגי. רצף זה יאפשר הגירה ומעבר של בעלי חיים וצומח, כתנאי לקיומן של מערכות אקולוגיות מתפקדות ומגוונות לאורך זמן, בעידן של גידול אוכלוסייה, פיתוח מואץ ושינויי אקלים. עוד הוצגו העקרונות על פיהם ייבחנו תוספות לשטחים המוגנים, המהווים את הליבות במסדרונות האקולוגיים, וכן העקרונות להתוויית המסדרונות שיחברו בין השטחים המוגנים לכדי יצירת רצף שטחים פתוחים, לרבות מסדרונות רוחב על בסיס הנחלים. צוין כי קידום השינוי לתמ"א 1 ייתר את הצורך בקידום תכניות מתאר מחוזיות למסדרונות אקולוגיים לכל אחד מהמחוזות בנפרד.

שמירה על רצף של שטחים פתוחים ברמה הארצית והבינ"ל להבטחת תפקודם האקולוגי, לאספקת עורקי חיים ורווחה לאדם ולטבע, בעידן של גידול אוכלוסייה ושינויי אקלים

מטרת העבודה

- לקבוע רצף ארצי יציב המורכב מ:
- שטחים מוגנים (מאושרים בתמ"א 1)
 - מסדרונות - מחברים בין השטחים המוגנים (הליבות) ליצירת רצף שטחים פתוחים, ברוחב של כ-1 ק"מ
 - תוספת שטחים מוגנים הנדרשים לתפקוד המסדרון הארצי

מסדרון 1 ק"מ

תוספת שטח מוגן
כחלק מהרצף

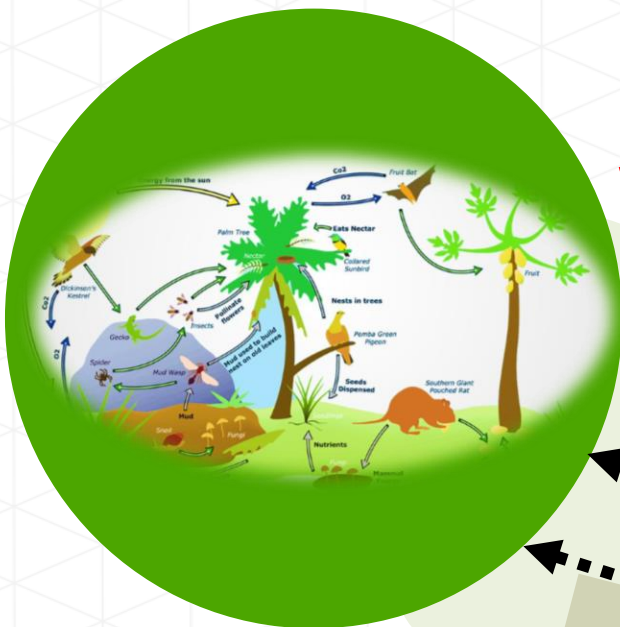
שטח מוגן
(מאושר בתמ"א 1)

התפקיד המרכזי של השטחים המוגנים וחשיבות תוספת המוגנים

השטח המוגן

מספק למגוון רחב וגדול של מיני חי וצומח מפלט, בטחון, מזון, רבייה, ועוד.. ולכן, משאבי טבע בשטחים מוגנים הם יצרניים, ומהווים כלי למניעה של בעיות סביבתיות חמורות

שטח מוגן

תוספת שטח מוגן

שטח מוגן

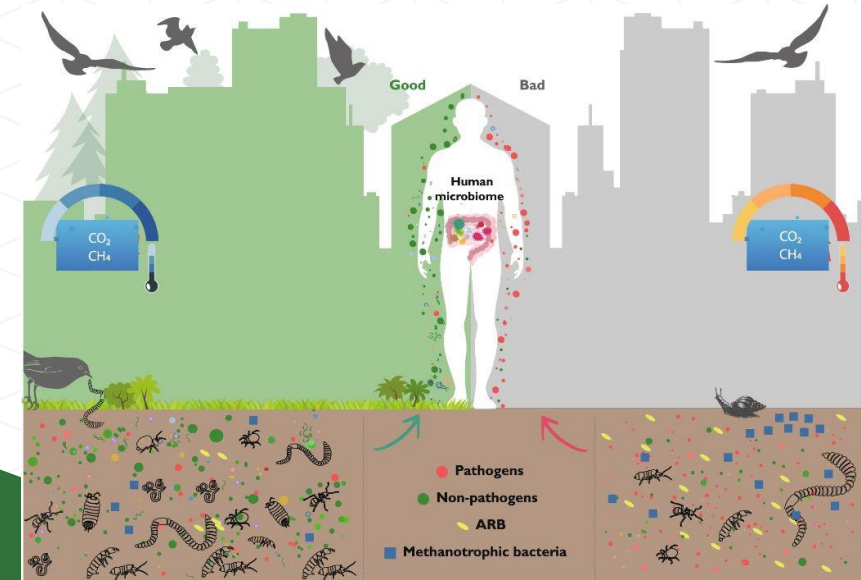
מסדרון - שטחים פתוחים אחרים:

- ❑ מגוון נמוך של מינים בגלל פעילות אדם ותכסיות פגועות
- ❑ משמש למינים ומשאבים מעבר / תנועה / הגירה / שיחור מזון ...

חשיבות המסדרונות האקולוגיים לקיומו ולרווחתו של האדם

בריאות אחת – גישה חדשה במדע הרפואה שמתכללת בריאות של בני אדם, בעלי חיים ומערכות אקולוגיות בסביבת מחייתם, למניעת מחלות ולהשגת בריאות מיטבית; מתוך לימוד, מחקרים ותובנות שכולם מקושרים מבחינה בריאותית אלה באלה

https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1

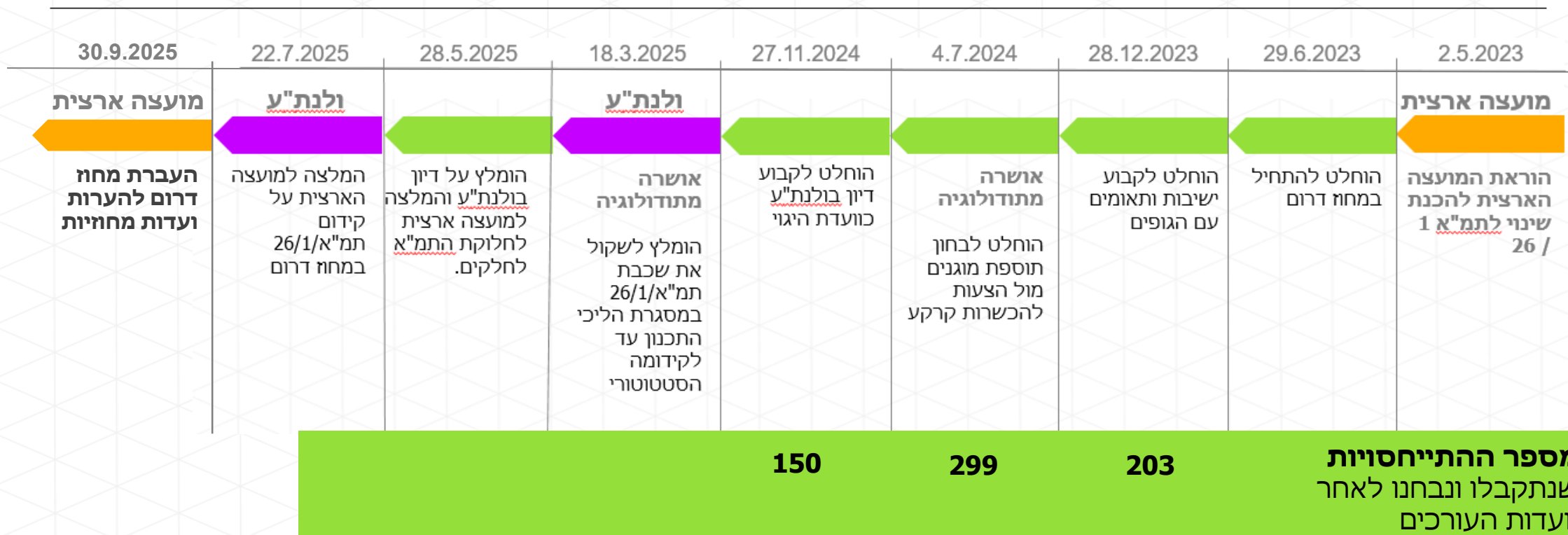
- **השטחים המוגנים - המאגרים העיקריים של** משאבי טבע ותהליכים אקולוגיים, המסופקים לנו בזכות מגוון המינים; והמייצרים את תשתית קיומנו

- **המסדרונות האקולוגיים** מקשרים בין המוגנים כדי להבטיח את המשך קיומם של המשאבים והתהליכים בתוך מרחבים מתפתחים של של ישובים ותשתיות

- **המוגנים והמסדרונות** יחדיו מבטיחים **סביבות** מחייה איכותיות ובריאות לרווחת האדם בישוים העירוניים והכפריים, ולקיום של משאבי טבע לדורות הבאים

תהליך העבודה

תהליך העבודה תמ"א/1/26 – פגישות תיאום

תאריך	גוף
2.5.24	רשות הבדואים
19.3.24 27.5.24	תכנית אסטרטגית נגב מערבי ונציגי רמ"י
16.5.24	אשכול נגב מזרחי
21.3.24 9.6.25	ותמ"ל
27.3.24 7.5.24	ות"ל (בנושא רמת בקע)
10.4.24 5.6.24 4.11.24 5.3.25	אגף לתכנון ארצי וסמנכ"לית חטיבת תשתיות
10.6.24	הצגה לכלל מינהל התכנון – אגפי מטה ומחוזות
18.6.24	הצגה במחוז דרום - רשויות וועדות מקומיות, לשכת התכנון
13.3.24 12.5.24 25.5.25	מרכז השלטון האזורי
8.5.25	מועצה אזורית רמת נגב

תאריך	גוף
28.2.24 16.4.24 13.5.24 9.3.25	משרד הבינוי והשיכון
3.4.24 13.5.24 26.11.24	רמ"י
18.2.24 28.2.24 18.3.24 5.6.24 15.7.24	משרד החקלאות עם הגופים הירוקים
15.1.24 2.6.24	משרד הבטחון
11.2.24	משרד האנרגיה
7.4.24 16.4.24 20.5.24 2.6.24 6.8.24 3.6.25 1.7.25	הגנ"ס, רט"ג, קק"ל, חלה"ט (רט"ג עם נציגי מערכת הביטחון)
11.6.25	משרד האוצר

תהליך העבודה – החלטות ולנת"ע ומועצה ארצית

החלטת הוולנת"ע מיום 18.3.2025

❑ אישור מתודולוגיה

❑ המלצה להתייחס למסדרונות בתמ"א 1/ 26/ במסגרת הליכי התכנון

החלטת הוולנת"ע מיום 22.7.2025

❑ חלוקת התמ"א לחלקים

❑ מחוז דרום הראשון לקידום סטטוטורי

החלטת המועצה הארצית מיום 30.9.2025

❑ העברת מחוז דרום להערות הוועדות המחוזיות

הוועדה מחליטה לאשר את המתודולוגיה שהוצגה בפניה בנוגע להתוויית מסדרונות אקולוגיים, צווארי בקבוק ותוספות לשטחים מוגנים. הוועדה מדגישה כי המתודולוגיה שהוצגה מאפשרת התייחסות לשיקולים נרחבים: אקולוגיים, תכנוניים, סטטוטוריים וחקלאיים וכן התייחסות ייחודית למאפייני מרחב בכל אזור ואזור.

הוועדה ממליצה למוסדות התכנון ולכלל הגופים העוסקים בתכנון לשקול את שכבת תמ"א/26 במסגרת הליכי התכנון, זאת עד לקידומה הסטטוטורי של התכנית.

לפיכך, מחליטה הוועדה:

1. לאור מורכבות התהליך התכנוני, תחולק התמ"א לחלקים, כשמחוז דרום, המהווה שני שליש ממדינת ישראל, הינו החלק הראשון המובא לדיון סטטוטורי, ולאחריו יידונו שאר המחוזות.
2. להמליץ למועצה הארצית על העברת התכנית במחוז דרום להערות הוועדות המחוזיות בכפוף לתיקונים הבאים:

המועצה, לאחר ששמעה את החברים והמוזמנים ודנה בתכנית, מברכת על העבודה המקצועית והמקיפה שנערכה, מאמצת את המלצת הוולנת"ע מיום 22.7.2025 ומחליטה על העברת התכנית החלה במחוז דרום להערות הוועדות המחוזיות לתקופה של חודשיים, זאת בכפוף לתיקונים הבאים:

המועצה מסמיכה את הוולנת"ע לדון בהערות הוועדות המחוזיות ולהעביר את המלצותיה למועצה הארצית.

סטטוס תמ"א/1/26 במחוזות השונים

□ **מחוז דרום** – הולנת"ע המליצה למועצה הארצית על אישור התכנית (21.7.2026).
צפוי להתקיים דיון בקרוב במועצה הארצית

□ **מחוזות מרכז וירושלים** – התכנית נדונה פעמיים בוועדת עורכים. לקראת דיון
בולנת"ע

□ **מחוז חיפה** – התכנית נדונה בוועדת עורכים בינואר 2026. תידון בוועדת העורכים
הבאה לאחר תיקונים/דיוקים

□ **מחוז צפון** – התכנית נמצאת בעבודה אצל צוות התכנון

דרך העבודה

העבודה על תמ"א/26/1 מתחילה מזיהוי **צירים סכמטיים** **ארציים** ברמת המאקרו (בהתאם לעקרונות אקולוגיים)

יצירת **רצף פוליגוני** ברמה הארצית (בהתאם לכלל העקרונות במתודולוגיה)

סיווג הפוליגונים כמסדרון או כתוספת שטח מוגן או כצוואר בקבוק (בהתאם למתודולוגיה ייעודית לתוספת שטחים מוגנים ומתודולוגיה ייעודית לצווארי בקבוק)

סיווג תוספות השטחים המוגנים ליעודי קרקע: שמורת טבע, גן לאומי, יער נטע אדם, יער טבעי או יער פארק

עוגני המתודולוגיה - תכנון מסדרונות ארציים

עקרונות אקולוגיים

- ☐ אקולוגי
 - + ☐ נחלים תמ"א 1
 - + ☐ מוגנים תמא 1
 - + ☐ מסדרון הגנס
 - + ☐ מסדרונות מצומצמים רטג
 - + ☐ מסדרון תמ"מ דרום
 - + ☐ רק_מסדרון_עם_צמצום_030823
 - + ☐ מסדרון_אקולוגי_261223
 - + ☐ מסדרון אקולוגי תמ"מ מרכז
 - + ☐ צוואר בקבוק מרכז
 - + ☐ אזורים ביו גיאוגרפיים
 - + ☐ אתרים חשובים למגוון ביולוגי- ללא יוש ומוגנים
 - + ☐ בתי גידול לחים
 - + ☐ EcologicalSystems2024
 - + ☐ BioGIS_new_2
 - + ☐ תצפיות בעלי חיים גדולים. 6.
 - + ☐ תצפיות בעלי חיים. 6.
 - + ☐ מעבר בעלי חיים. 8.
 - + ☐ מסדרון אקולוגי תמ"א 35. 9.
 - + ☐ תמא 1 שינוי 7

עקרונות סטטוטוריים

- ☐ תמא 1 שינוי 7
 - + ☐ שטח הצפה
 - + ☐ פשט הצפה
- ☐ תשריט נספח 20000 תמא 1 שינוי 7
 - + ☐ אתרי ויסות נגר פוליוגנלי
- + ☐ שטחים מוטי שימור
- + ☐ מוגנים תמ"מ. 1.
- + ☐ קק"ל ורט"ג מקומי. 2.
- + ☐ מערכת המטרו במטרופולין תל אביב - תמא/ 70
- + ☐ תכניות מקוונות שממתינות לקליטה / במסדרון
- + ☐ תכנית אסטרטגית תשתיות גוש דן
- + ☐ מקוונות - ייעודי קרקע. 3.
- + ☐ רצף מגרשים - רמ"י. 4.
- + ☐ כוללניות. 5.
- + ☐ ותמ"ל מתחמים מוכרזים. 6.
- + ☐ ות"ל - קווים כחולים. 7.
- + ☐ תמ"מ דרום
- + ☐ קומפילציות תממים. 8.
- + ☐ רצף מרקמים. 16.
- + ☐ תמא 1 תשתיות. 17.
- + ☐ תמא/ 15 / 1 - כרייה וחציבה. 18.
- + ☐ תשתיות תמא - בהליכים 160524. 19.
- + ☐ מסדרון אקולוגי תמ"א 35. 9.

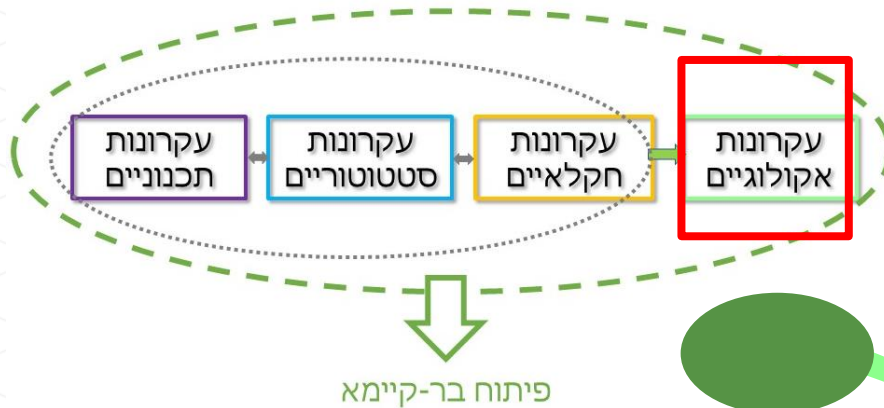
עקרונות תכנוניים

- + ☐ מסדרונות אקולוגיים - מחוזות
- + ☐ פר-רולינג מהמחוז. 13.
- + ☐ יישובים חדשים מחוז דרום. 14.
- ☐ יוזמות
 - + ☐ יוזמות תכנון - מינהל התכנון. 9.
 - + ☐ יוזמות תכנון ממשלתיות
 - + ☐ ריכוז תכנון יוזמות וכוונות תכנון. 10.
 - + ☐ שכבות עתודות רמ"י. 11.
 - + ☐ שכבות עתודות משב"ש. 12.
- ☐ באפרים דרום
 - + ☐ באפר מחלקות א' 300 מ
 - + ☐ באפר מחלקות א' 500 מ
 - + ☐ באפר מתשתיות 300 מ
 - + ☐ באפר מתשתיות 500 מ
- ☐ באפרים מרכז
 - + ☐ 'מגזר כפרי בלי חלקות א
 - + ☐ באפר מחלקות אי 200 מ' מחוז מרכז
 - + ☐ באפר מתשתיות 200 מ' מחוז מרכז
- + ☐ ביטחון

עקרונות חקלאיים

- + ☐ חלקות א משרד החקלאות. 20.
- ☐ גידולים חקלאיים. 21.
 - + ☐ שכבת לולים
 - + ☐ שכבת מבני בע"ח
 - + ☐ גידולים חקלאיים
- + ☐ משבצות חקלאיות - רמ"י

הצגת המתודולוגיה: עקרונות אקולוגיים

☐ המסדרון מחבר בין שטחים מוגנים

☐ המסדרון והשטחים המוגנים שומרים על רצפים:

❖ ברצועות האורך המקשרות את יבשות אירופה ואסיה עם יבשת אפריקה

❖ בצירי הרוחב המרכזיים, לרבות נחלים ראשיים

❖ בין מערכות ביו-גיאוגרפיות ובין מערכות אקולוגיות

☐ המסדרון מותאם למאפייני המרחב לפי רציפות/קיטוע של השטחים הפתוחים

☐ שימוש בתצפיות בעלי חיים, מאמרים מדעיים ונתונים (לרבות מעברי בע"ח) לדיוק נתיבי מעבר של מיני מדד

למסדרון אקולוגי ארצי = יונקים גדולים, מינים המייצגים הגירה, מיני דגל בעלי חשיבות לאומית

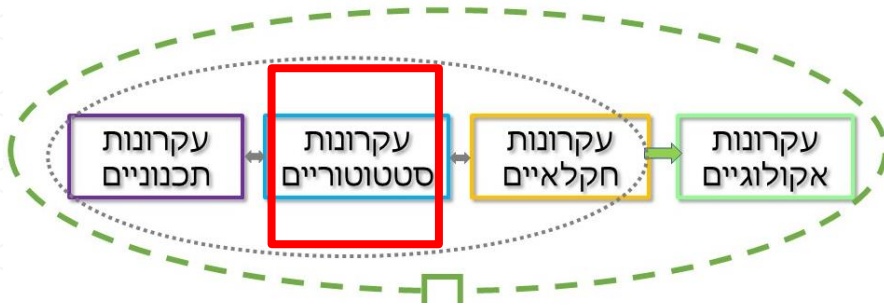
פיתוח בר-קיימא

מסדרון

שטח מוגן
(ליבה)

- ☐ אקולוגי
- ☐ נחלים תמ"א 1
- ☐ מוגנים תמא 1
- ☐ מסדרון הגנס
- ☐ מסדרונות מצומצמים רטג
- ☐ מסדרון תמ"מ דרום
- ☐ רק_מסדרון_עם_צמצום_030823
- ☐ מסדרון_אקולוגי_261223
- ☐ מסדרון אקולוגי תמ"מ מרכז
- ☐ צוואר בקבוק מרכז
- ☐ אזורים ביו גיאוגרפיים
- ☐ אתרים חשובים למגוון ביולוגי - ללא יוש ומוגנים
- ☐ בתי גידול לחים
- ☐ EcologicalSystems2024
- ☐ BioGIS_new_2
- ☐ תצפיות בעלי חיים גדולים. 6.
- ☐ תצפיות בעלי חיים. 6.
- ☐ מעבר בעלי חיים. 8.
- ☐ מסדרון אקולוגי תמ"א 9. 35
- ☐ תמא 1 שינוי 7

הצגת המתודולוגיה: עקרונות סטטוריים

- ☐ תמא 1 שינוי 7
 - ☐ שטח הצפה
 - ☐ פשט הצפה
- ☐ תשריט נספח 20000 תמא 1 שינוי 7
 - ☐ אתרי ויסות נגר פוליוגנלי
- ☐ שטחים מוטי שימור
- ☐ מוגנים תמ"מ 1
- ☐ קק"ל ורט"ג מקומי 2
- ☐ מערכת המטרו במטרופולין תל אביב - תמא/70
- ☐ תכניות מקוונות שממתינות לקליטה / במסדרון
- ☐ תכנית אסטרטגית תשתיות גוש דן
- ☐ מקוונות - ייעודי קרקע 3
- ☐ רצף מגרשים - רמ"י 4
- ☐ כוללניות 5
- ☐ ותמ"ל מתחמים מוכרזים 6
- ☐ ות"ל - קווים כחולים 7
- ☐ תמ"מ דרום
- ☐ קומפילציות תממים 8
- ☐ רצף מרקמים 16
- ☐ תמא 1 תשתיות 17
- ☐ תמא/15 - כרייה וחציבה 18
- ☐ תשתיות תמא - בהליכים 160524 19
- ☐ מסדרון אקולוגי תמ"א 35 9

• התבססות על שטחים מוגנים מאושרים ומתוכננים מכל רמות התכנון

• מסדרונות בתמ"א 35- ככלי עזר

• היעזרות בשטחים מוטי שימור בתכניות ארציות ומחוזיות

• לא תהיה חפיפה בין המסדרונות ליעודי פיתוח ובינוי מאושרים ומתוכננים

• לא תהיה חפיפה בין המסדרונות לשטחים שמורים למתקני תשתית בתמ"א 1

ולתשתיות מתוכננות (למעט אם הקישוריות הכרחית- באתרי החדרה ואתרי ויסות נגר)

• לא תהיה חפיפה בין המסדרונות למרקמים עירוניים (למעט אם הקישוריות הכרחית)

הצגת המתודולוגיה: עקרונות תכנוניים

פיתוח בר-קיימא

- קביעת מסדרונות המתאימה לרמה הארצית בלבד (היעזרות בשכבת המסדרון המחוזית)

- ככלל, רוחב המסדרון יהיה כ-1 ק"מ, למעט במקרים בהם מאפייני המרחב יצריכו שינוי של הרוחב

- יצירת חיץ מישובים עירוניים וכפריים – ייבחן בהתאם למאפייני המרחב

- יצירת חיץ ממתקני תשתית גדולים (תחנות כוח, אתרי התפלה, אתרי הטמנת פסולת)

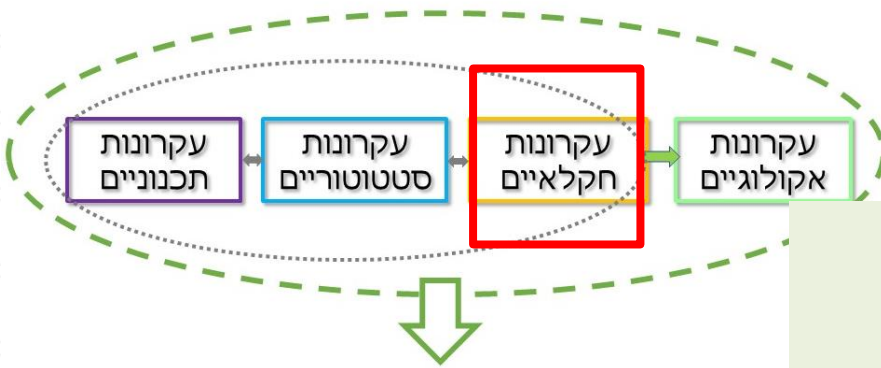
– ייבחן בהתאם למאפייני המרחב

- ניסיון להימנע מחפיפה של המסדרונות לעתודות ויוזמות לפיתוח

- הימנעות מחפיפה של המסדרונות למתקנים ביטחוניים של משרד הביטחון

- ☐ מסדרונות אקולוגיים - מחוזות
- ☐ פר-רולינג מהמחוז 13.
- ☐ יישובים חדשים מחוז דרום, 14.
- ☐ יוזמות
- ☐ יוזמות תכנון - מינהל התכנון, 9.
- ☐ יוזמות תכנון ממשלתיות
- ☐ ריכוז תכנון יוזמות וכוונות תכנון, 10.
- ☐ שכבות עתודות רמ"י, 11.
- ☐ שכבות עתודות משב"ש, 12.
- ☐ באפרים דרום
- ☐ באפר מחלקות א' 300 מ
- ☐ באפר מחלקות א' 500 מ
- ☐ באפר מתשתיות 300 מ
- ☐ באפר מתשתיות 500 מ
- ☐ באפרים מרכז
- ☐ 'מגזר כפרי בלי חלקות א
- ☐ באפר מחלקות אי 200 מ' מחוז מרכז
- ☐ באפר מתשתיות 200 מ' מחוז מרכז
- ☐ ביטחון

הצגת המתודולוגיה: עקרונות חקלאיים

פיתוח בר-קיימא

- ☐ 20. חלקות א משרד החקלאות
- ☐ 21. גידולים חקלאיים
 - ☐ שכבת לולים
 - ☐ שכבת מבני בע"ח
 - ☐ גידולים חקלאיים
- ☐ משבצות חקלאיות - רמ"י

❖ המסדרונות האקולוגיים והשטחים החקלאיים מאפשרים רב-תפקודיות על בסיס התחשבות בתפקוד האקולוגי ובפעילות החקלאית, ככל האפשר.

❖ מסדרונות אקולוגיים חשובים לחקלאות בעידן של פיתוח מואץ ושינויי אקלים:

- מספקים הגנה על השטח החקלאי
- מעגנים רציפות נדרשת לקרקעות החקלאיות
- שומרים על משאבים טבעיים המספקים שירותי מערכת לחקלאות כגון: פוריות קרקע, איכות מים, שמירה על משטרי מים ורוח, האבקה, זני מקור למינים חקלאיים ועוד

☐ לא תהיה חפיפה בין המסדרונות לבין חלקות א' (במושבים) ושטח המחנה (בקיבוצים)

☐ לא תהיה חפיפה בין המסדרונות לבין מקבץ מבנים חקלאיים ככל הניתן

☐ תיבחן חפיפה למשבצות חקלאיות בהתאם למאפייני המרחב

מתודולוגיה לתוספות שטחים מוגנים הנדרשים לרצף הארצי

- תוספות לשטחים המוגנים יהיו בהכרח על שטחים בעלי ערכיות אקולוגית
- שטחים מוגנים יתווספו בהתאם לכל העקרונות במתודולוגיה, בדגש על מוגנים שנדרשים לרצף הארצי ובהתאם למאפייני המרחב.

בתכניות לכרייה וחציבה

ברירת מחדל: לא מסדרון ולא מוגן

אלא אם התכנית קבעה שהשיקום
יהיה לשטחים מוגנים

שטח מוגן

בשטחים טבעיים/פתוחים (אינם חקלאיים)

עדיפות לשטח מוגן

אין תכנית מאושרת
לשטח מוגן

שטח מוגן בכפוף ל:
• צורך בחיזוק ליבות
• צורך בצמצום
מרחק בין ליבות

בשטחי חיפוש להכשרה
חקלאית - בתאום עם
משרד החקלאות, לאחר
בחינת האפשרות להסב
אותם לשטחים חקלאיים

יש תכנית מאושרת
לשטח מוגן

שטח מוגן

בשטחים חקלאיים

ברירת המחדל: מסדרונות

אין תכנית מאושרת
לשטח מוגן

מסדרון, אלא אם השטח המוגן
נדרש לחיזוק ליבה קיימת קטנה /
צרה באותו אזור להבטחת תפקוד
המסדרון

יש תכנית מאושרת
לשטח מוגן

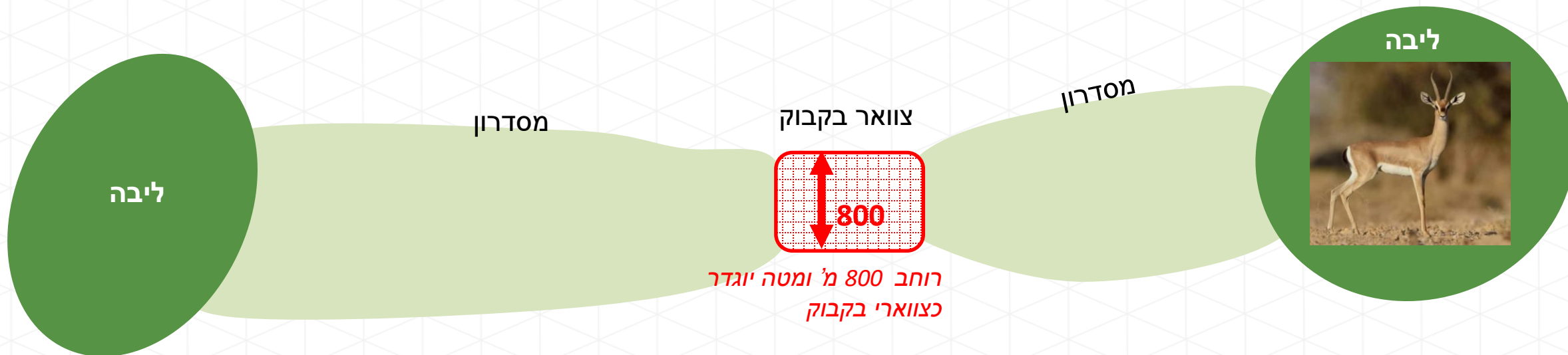
שטח מוגן

סיווג תוספות שטחים מוגנים לייעודי הקרקע (שמורת טבע/גן לאומי/יער לסוגיו)

- ❑ התאמה לייעודי קרקע מוגנים מאושרים בתכניות
- ❑ רצף ליעוד השטח המוגן בתמ"א 1
- ❑ התאמה בין מאפייני השטח בהתאם לתצ"א, מידע, מערכת אקולוגית, לאורך נחל וכדומה לבין עקרונות השטחים המוגנים בתמ"א 1
- ❑ תיאומים והסכמות בין הגופים מנהלי השטח (קק"ל ורט"ג)
- ❑ כל מקרה נבחן לגופו

מתודולוגיה לקביעת צווארי הבקבוק במסדרונות אקולוגיים ארציים

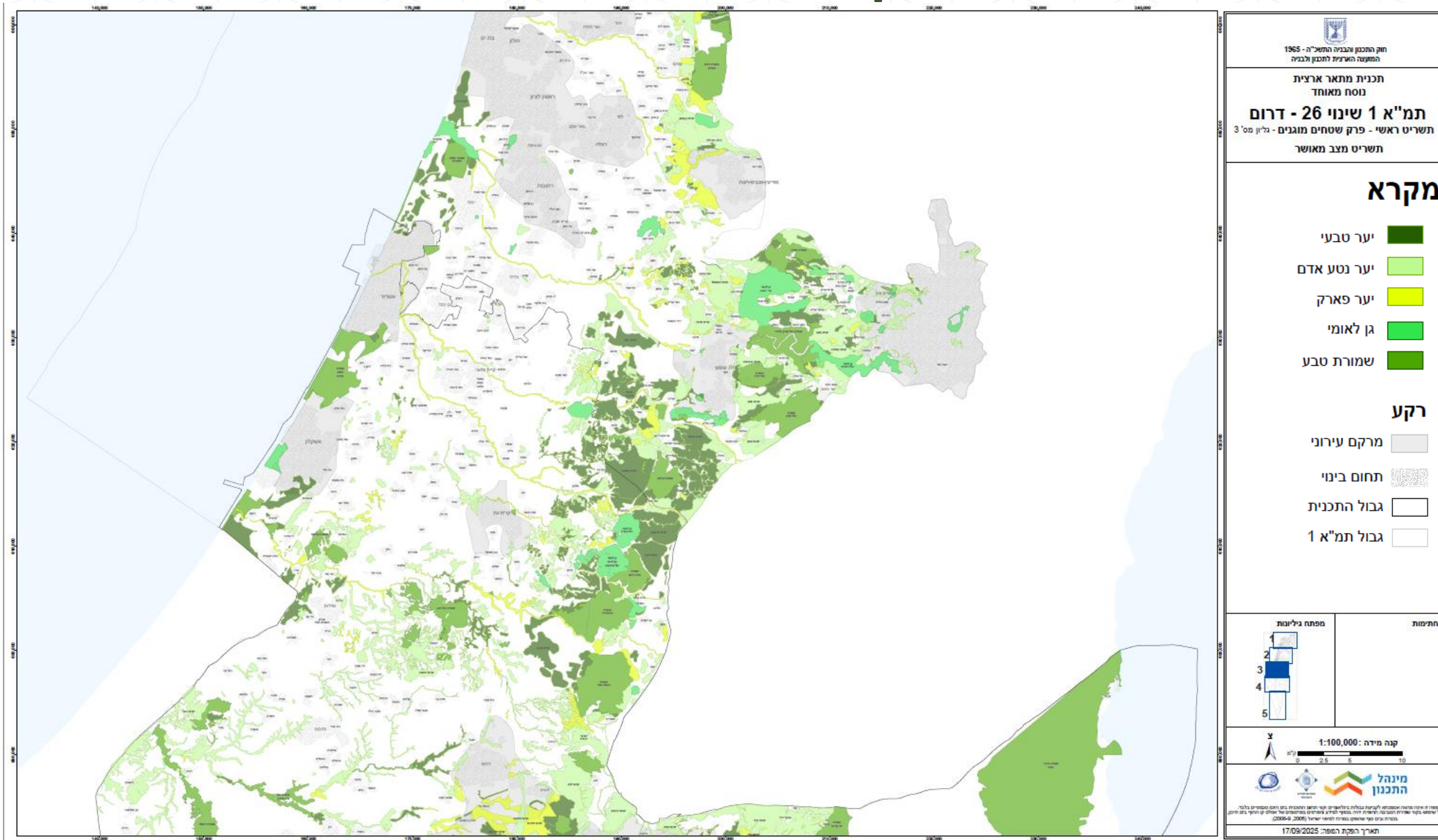
□ צבי א"י, צבי הנגב / מינים דומים במאפייניהם – מינים אנדמיים, בסכנת הכחדה, רגישים ביותר לפיתוח ולפעילות אדם

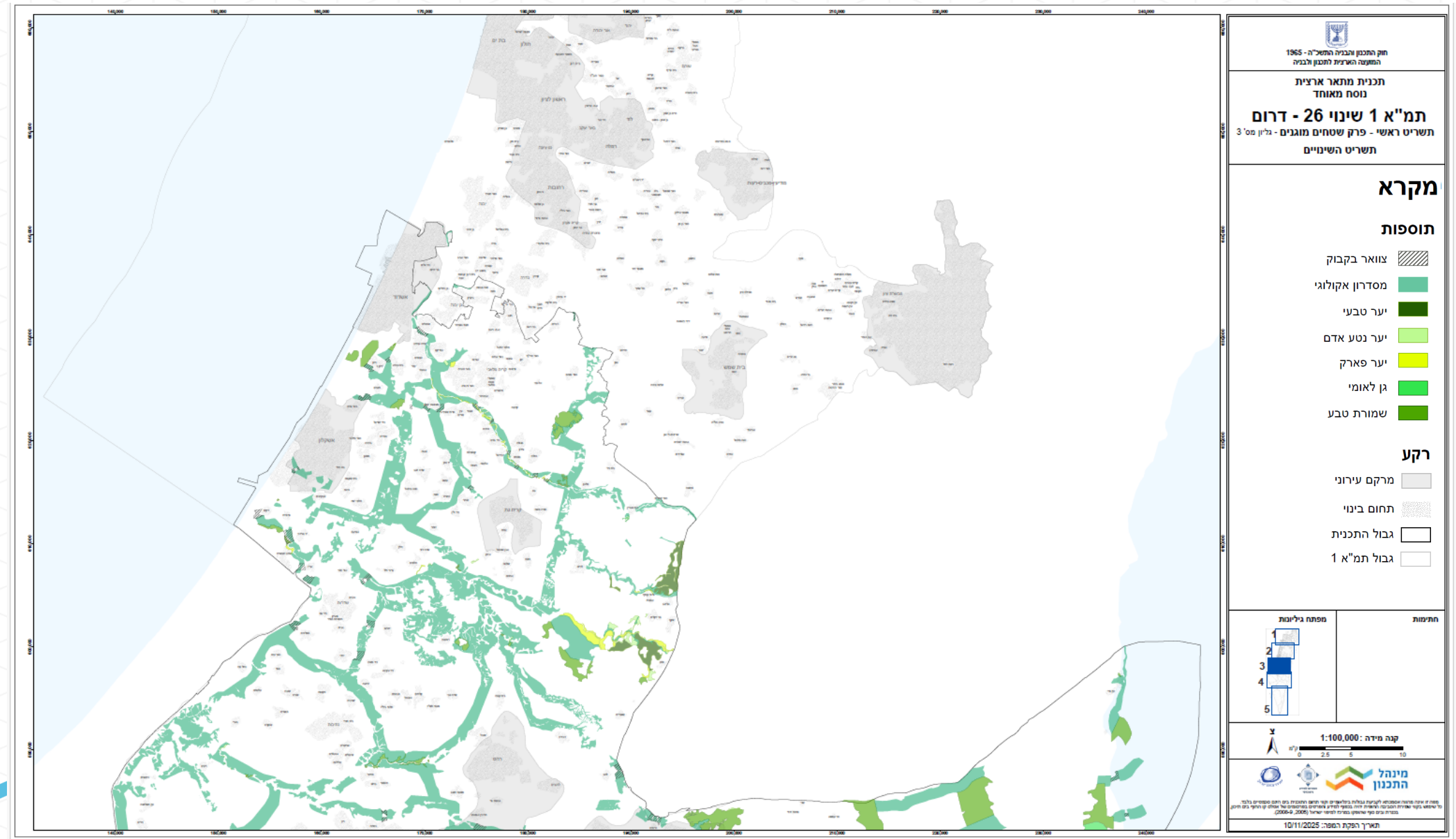
□ יונקים – טורפי על (בהעדר צבאים במרחב) – מינים בסכנת הכחדה, רגישים לפיתוח ולפעילות אדם

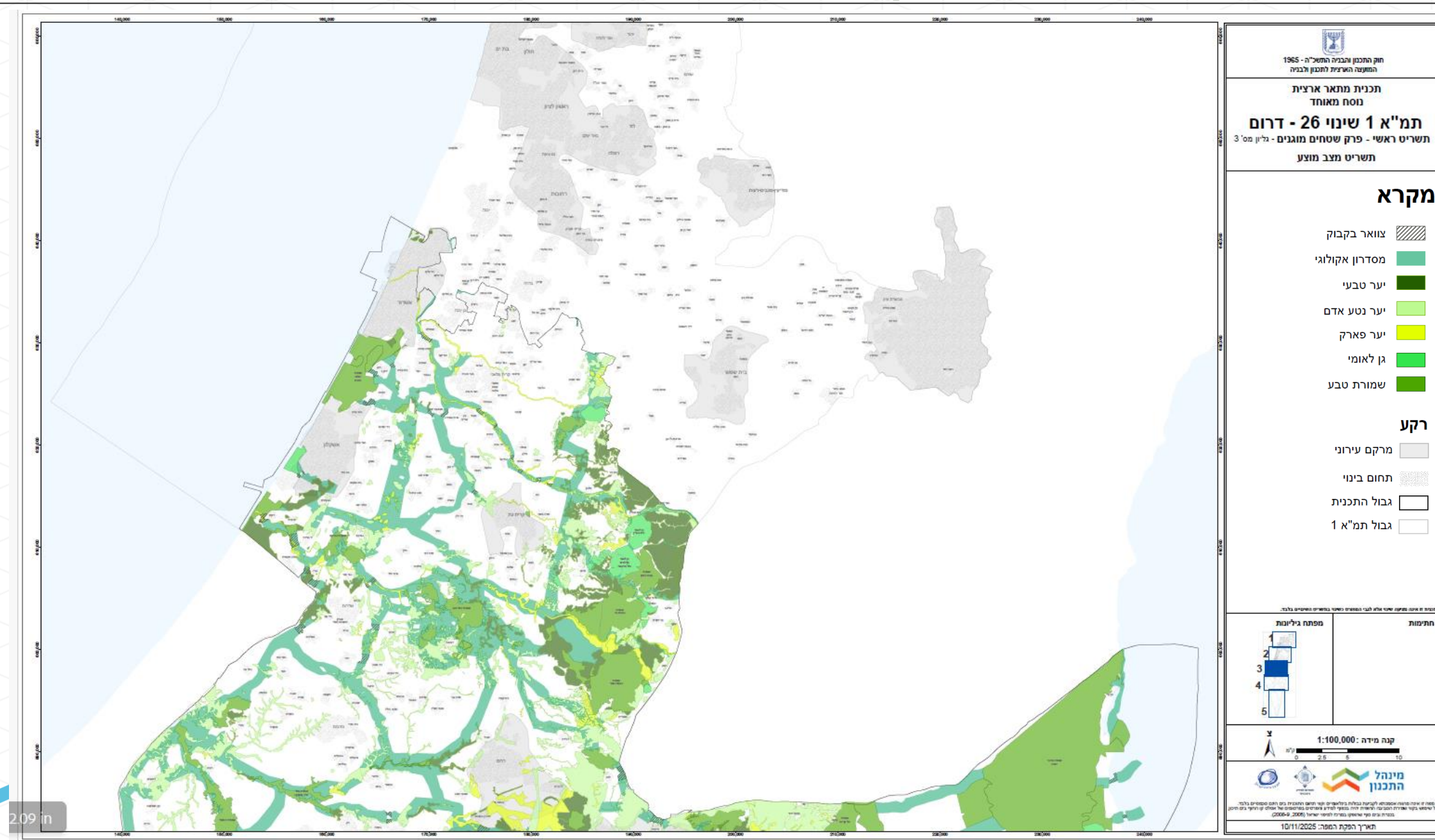
תשריט מחוז דרום – גיליון צפוני – תשריט מצב מאושר

תשריט מחוז דרום – גיליון צפוני – תשריט שינויים

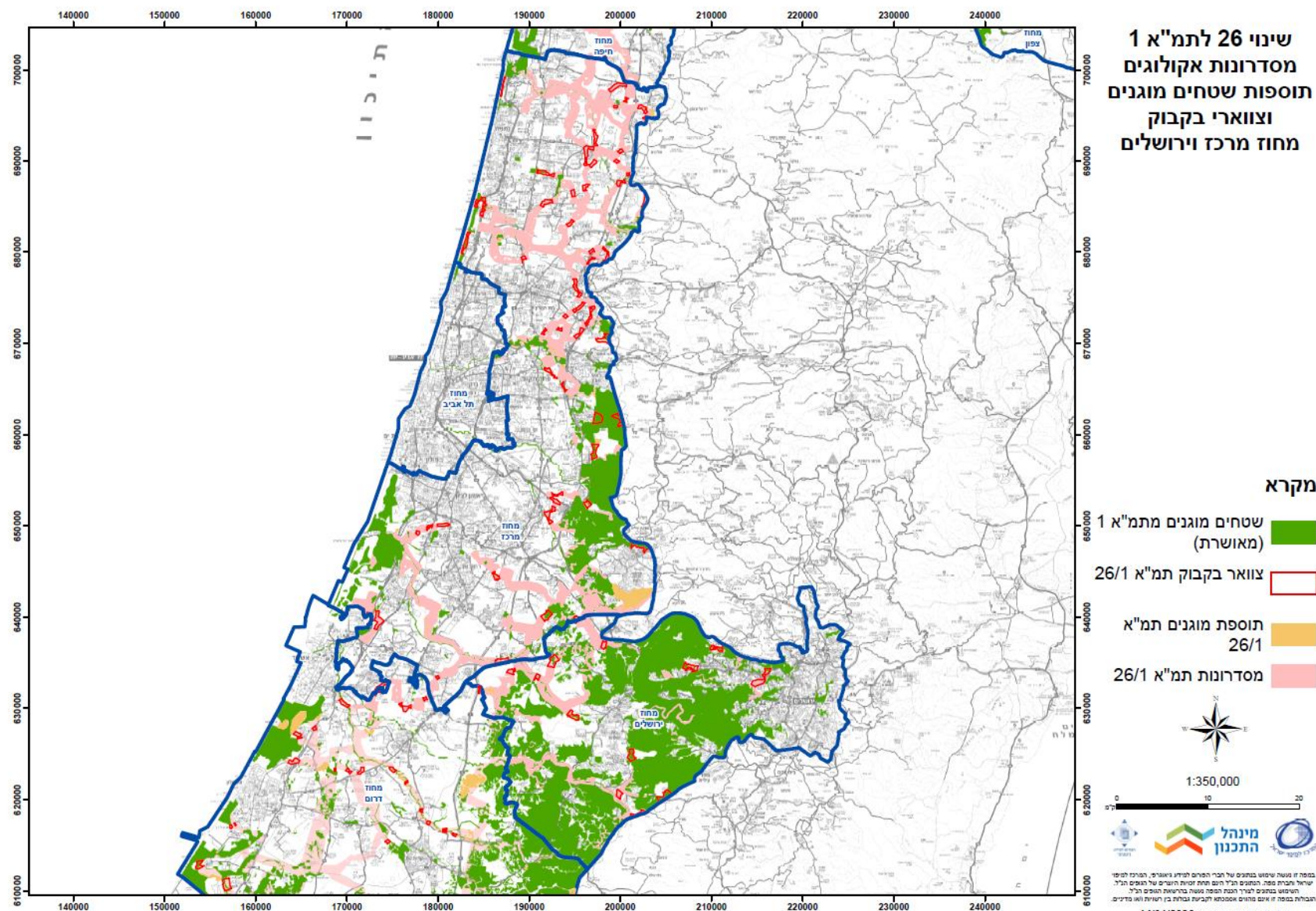

תשריט מחוז דרום – גיליון צפוני – תשריט מצב מוצע

תשריט מחוזות מרכז וירושלים

שינוי 26 לתמ"א 1
מסדרונות אקולוגיים
תוספות שטחים מוגנים
וצווארי בקבוק
מחוז מרכז וירושלים

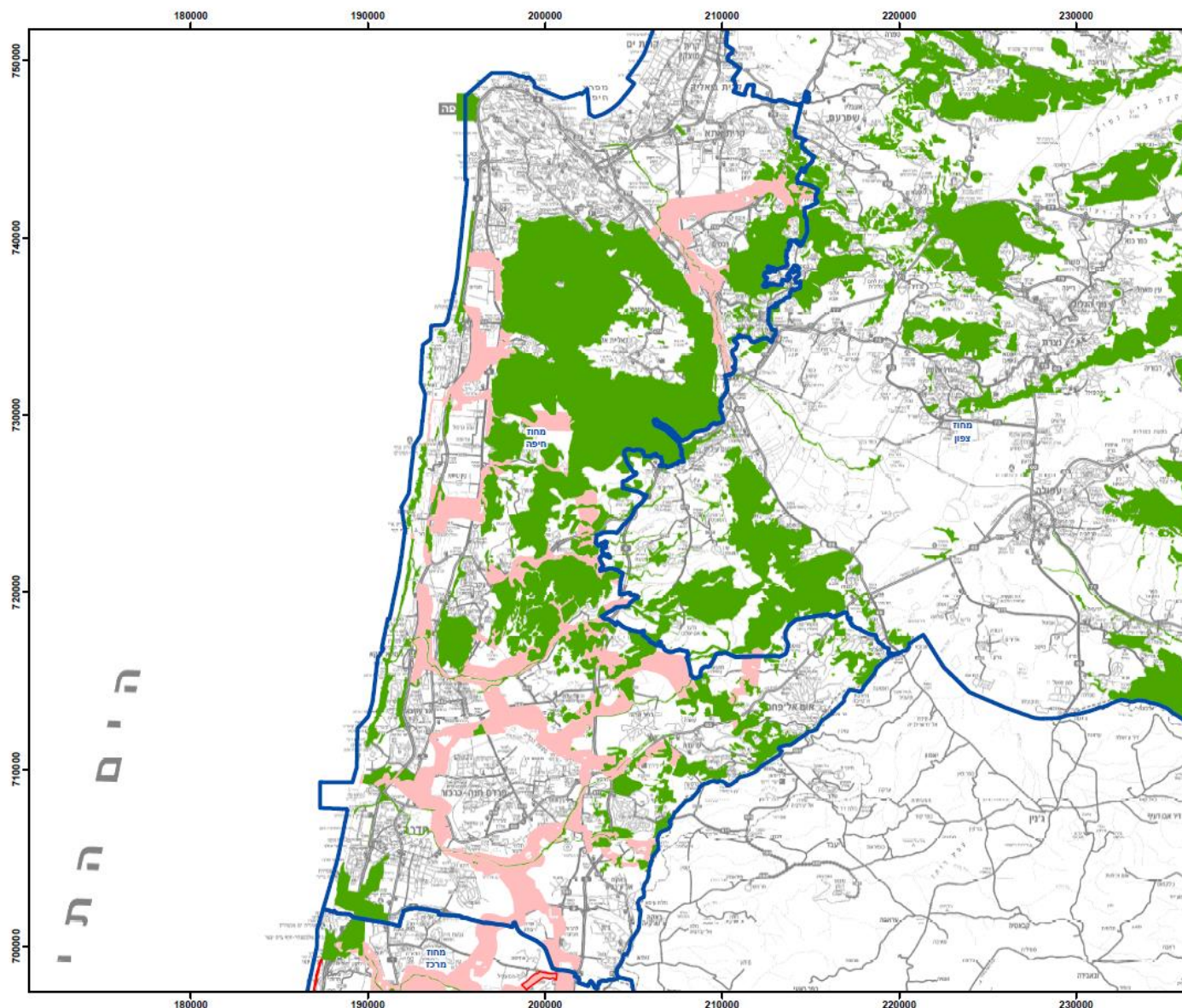

תשריט מחוז חיפה

תמ"א/1/26 במחוז חיפה עוד
לא כוללת:

- תוספות שטחים מוגנים
- צווארי בקבוק
- נוסח הוראות

שינוי 26 לתמ"א 1
מסדרונות אקולוגיים
תוספות שטחים מוגנים
וצווארי בקבוק
מחוז חיפה

מקרא

- שטחים מוגנים מתמ"א 1 (מאושרת) ■
- צוואר בקבוק תמ"א 26/1 ■
- תוספת מוגנים תמ"א 26/1 ■
- מסדרונות תמ"א 26/1 ■

1:200,000

במפה זו מוצג שינוש בתוכנית של חבר המועצות לפרויקט 'המרחב הירוק' של תל אביב. המרחב הירוק הוא תשתית ירוקה שתחבר את תל אביב לים התיכון. המרחב הירוק יכלול שטחים מוגנים, צווארי בקבוק, מסדרונות אקולוגיים וצווארי בקבוק. המרחב הירוק יכלול גם שטחים מוגנים מתמ"א 1, תוספת מוגנים מתמ"א 26/1, צוואר בקבוק תמ"א 26/1, ומסדרונות תמ"א 26/1.

תאריך הפיקת המפה: 15/02/2026

עיקרי ההוראות המוצעות בתמ"א/1/26 – השתלבות בהוראות פרק השטחים המוגנים

סעיף 2 – הגדרות

התווספו שתי הגדרות ייעודיות: השפעות שוליים ומעבר אקולוגי

סעיף 3 – עקרונות ראשיים

לכל אחד מהישויות בפרק זה נקבעו כללים ועקרונות. התווספו כללים ועקרונות ל: מסדרונות אקולוגיים וצווארי בקבוק

סעיף 5 – הוראות פרטניות

לכל אחד מהישויות בפרק זה נקבעו הוראות פרטניות. התווספו הוראות ל:

- מסדרונות אקולוגיים - שימושים אקסטנסיביים לנופש בחיק הטבע, שימושים חקלאיים ותשתיות
- צווארי בקבוק – מיעוט שימושים בגלל רוחבם הצר

סעיף 6 – גמישויות

התווספו הוראות גמישות למסדרון האקולוגי – שימור מבנים היסטוריים והשמשתם לציבור, מתקני תשתית נוספים

סעיף 8 – יחס לתכניות אחרות ולפרקים אחרים בתמ"א 1

התווספו הוראות ליחס בין מסדרונות אקולוגיים וצווארי הבקבוק לתכניות אחרות ופרקים אחרים בתמ"א 1

4. מתקנים אגרו-וולטאיים- בחינת חלופות ומניעת פגיעה ברצף השטחים הפתוחים

הוראות תמ"א 24 / 1 המאושרת:

3.4 נספח נופי סביבתי / תסקיר השפעה על הסביבה

3.4.1 תכנית למתקן אגרו וולטאי תוגש בצירוף נספח נופי סביבתי אשר ייערך בהתאם להנחיות לעריכת נספח נופי סביבתי המפורטות בנספח ב'6.

3.4.2 על אף האמור בסעיף 3.4.1 לעיל, מוסד תכנון רשאי לפטור מהגשת נספח נופי סביבתי בתכנית למתקן אגרו וולטאי שהינה בצמידות דופן לשטח המיועד לבינוי שהיקפו מחצית לפחות מהיקף השטח המוצע בתכנית, ובלבד שהתכנית אינה בשטח בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה. לתכנית כאמור יצורפו חוות דעת סביבתית לעניין המשארים הטבעיים וניתוח צפייה ונצפות והשתלבות במרחב היישובי בהתאם להנחיות סעיפים 4(ו) ו-4(ז) בנספח ב'6.

3.4.3 טרם דיון בהפקדת התכנית, יועבר הנספח הנופי סביבתי או ניתוח הצפייה והנצפות לחוות דעתו של היועץ הסביבתי של הוועדה ולמשרד החקלאות.

3.4.4 במידה והתכנית גובלת בשמורות טבע או בגן לאומי, בשטח שהוגדר בתכנית כמסדרון אקולוגי או בשטח שלפי היועץ הסביבתי של הוועדה, בהתאם לממצאי הנספח הנופי סביבתי, הינו בעל חשיבות לשמירת רצף השטחים הפתוחים, יועבר הנספח גם להתייחסות רשות הטבע והגנים הלאומיים ובמידה והתכנית גובלת בשטחי יער יועבר הנספח גם להתייחסות קק"ל.

3.4.5 על אף האמור בסעיפים 3.4.1-3.4.4 לעיל, תכנית הכוללת שטח למתקן אגרו וולטאי בהיקף העולה על 750 דונם, תידרש בתסקיר השפעה על הסביבה.

הוראות תמ"א 1 – נספח ב'6:

3. חלופות תכנוניות

3.1 בתכנית המשנה ייעודו של שטח פתוח ליעוד אחר יוצגו חלופות מיקום במרחב וחלופות לפרישת הבינוי, תוך פירוט יתרונותיהן וחסרונותיהן. ככל הניתן, יוצגו חלופות הממוקמות בשטחים הנמצאים ברגישות נופית סביבתית נמוכה. בחינת החלופות תתייחס גם לחלופה של אי ביצוע התכנית.

3.2 ביחס לכל חלופה יוצגו מכלול השיקולים לבחירתה, תוך התייחסות, לפי העניין, גם לבחירת טכנולוגיה מיטבית ולמידת ניצול וייעול השימוש בקרקע.

א. **ערכי טבע ואקולוגיה** - בתי גידול ותפקוד מערכות אקולוגיות, ערכי טבע, צומח, בעלי חיים, אזורי קינון ומחייה, מסדרונות אקולוגיים, התפשטות מינים פולשים וכד'.

ב. **שטחים חקלאיים** - רצף שטחים חקלאיים, אינטנסיביות הפעילות החקלאית, היווצרות שטחי שארית, שינוי בניקוז, נגישות, תפקוד וערכים נופיים, חברתיים, תרבותיים וכלכליים.

ג. **רצף השטחים הפתוחים** - היקף ומשמעות הרצף, אמצעים למניעת קיטוע ושמירה מיטבית על הרצף.

5.3 בנספח ב'6 - הנחיות לעריכת נספח נופי-סביבתי בתכנית הראשית, אחרי סעיף 7 יבוא:
8. הנחיות נוספות לתכנון למתקן אגרו וולטאי

8.1 סעיף תיאור שטח התכנית וסביבתה יכלול גם את ההנחיות הבאות:

תפקוד האקולוגי של השטח החקלאי לרבות משארים טבעיים.

4. מתקנים אגרו-וולטאיים- סיכום השוואה תמ"א 1/24 ותמ"א 1/26

הוראות תמ"א 1/24 המאושרת:

3.4 נספח נופי סביבתי / תסקיר השפעה על הסביבה

3.4.1 תכנית למתקן אגרו וולטאי תוגש בצירוף נספח נופי סביבתי אשר ייערך בהתאם להנחיות לעריכת נספח נופי סביבתי המפורטות בנספח ב'6.

4.3.14 לא יותר גידור של המתקן האגרו וולטאי מכוח תכנית זו למעט גידור של המבנים התפעוליים. אין באמור כדי לפגוע באפשרות לאשר גידור לצרכים חקלאיים, לפי כל דין.

3.1.3 תכנית למתקן אגרו וולטאי לא תאפשר גידור, אלא של המבנים התפעוליים בלבד. אין באמור כדי לפגוע באפשרות לאשר גידור לצרכים חקלאיים.

3.8 אישור הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים

אישור הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים להפקדת תכנית למתקן אגרו וולטאי, יידרש במקרים הבאים:

3.8.2 בשטח שהוגדר בתכנית כמסדרון אקולוגי וכן עד לאישורה של תכנית מתאר ארצית אשר בה יסומנו מסדרונות אקולוגיים - בשטח שנקבע על ידי מוסד תכנון כבעל חשיבות לשמירת רצף השטחים הפתוחים.

3.5.4.1 ייקבעו אמצעים למניעת חדירה והתפשטות של מינים פולשים של צמחים ושל בעלי חיים.

3.5.4.2 תאורה במתקן לא תתאפשר בשגרה אלא רק אם נדרשת בהתאם להנחיות הביטחון של הגוף המוסמך, ותוך נקיטת אמצעים לצמצום זיהום האור מהמתקן.

3.5.4.3 יותקנו אמצעים לצמצום אור מקוטב.

הוראות תמ"א 1/26:

6. מתקני תשתית שאינם נקודתיים ואינם מצומצמים בשטחם ובהיקף הבינוי שלהם, במקרים חריגים ובהתאם לתנאים המצטברים הבאים:

א. מוסד תכנון שוכנע במיקום המתקן המוצע בתחום המסדרון האקולוגי, לאחר שהוצגו לו חלופות מחוץ למסדרון.

ב. המתקן המוצע בתחום המסדרון האקולוגי ימוקם ככל הניתן בשולי המסדרון האקולוגי.

ג. מוסד תכנון בבואו לאשר מתקן במסדרון אקולוגי ישקול את צמצום הפגיעה בתפקוד המסדרון האקולוגי וברציפותו, בין היתר בהתייחס לשלב ההקמה והשיקום.

ד. מוסד תכנון יבטיח שלא ייווצר צוואר בקבוק, בהתאם לקבוע בסעיף 3.7.2.

ה. תכנית למתקנים אגרו-וולטאיים לא תאפשר גידור, למעט גידור חקלאי וגידור של מבנים תפעוליים בלבד. בתכנית למתקן אגרו-וולטאי ללא גידור היקפי, יתרת שטח המסדרון האקולוגי מעבר למתקן לא תיחשב כצוואר בקבוק.

ו. התכנית תכלול הוראות לצמצום השפעות שוליים במסדרון האקולוגי.

ז. התקבל אישור המועצה הארצית.

הדבר היחידי שהתווסף בתמ"א/26/1 הוא אי יצירת צוואר בקבוק (לא רלוונטי למחוז דרום). נושא זה הוא בליבת העיסוק במסדרונות האקולוגיים ולכן נכלל בתמ"א 26/1

סיכום

- ❑ **תכנית שצופה פני עתיד – שומרת שטחים פתוחים איכותיים לדורות הבאים**
- ❑ **תכנית שמסתכלת בראייה רחבה ומאוזנת על כל הצרכים התכנוניים**
- ❑ **תכנית המסייעת בהכוונת הפיתוח והתשתיות ומייצרת ודאות תכנונית**
- ❑ **תכנית מתאר ארצית ראשונה השומרת על השטחים החקלאיים**
- ❑ **תכנית המייצרת הזדמנות לרשויות מקומיות למינוף ולמיתוג היבטים של אקולוגיה, שטחים פתוחים, ייחוד מרחבי, תיירות, חינוך וידיעת הארץ ועוד**

תודה על ההקשבה

קישור למסמכי התכנית באתר מידע תכנוני:

<https://mavat.ipan.gov.il/SV4/1/99005301460/310>